

Pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen seurantaryhmän kokous 3/2020

Aika	11.9.2020, klo 9:00-12:00		
Paikka	Videokokous		
Jäsenet	Nimi	Läsnä	Poissa
	Pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka	x	
	Toimitusjohtaja Marko Hasari	x	
	Hallituksen jäsen Silvio Hjelt	x	
	Pelastusneuvos Janne Koivukoski	x	
	Lainsäädäntöjohtaja Mika Kättö	x	
	Pelastusjohtaja Seppo Lokka	x	
	Rehtori Mervi Parviainen	x	
	Johtaja Pasi Ryytänen	x	
	Kehittämispäällikkö Vesa-Pekka Tervo	x	
	Pelastusjohtaja Pekka Tähtinen	x	
	Johtava asiantuntija Linda Viitala	x	
	Eriyisiasiantuntija Tanja Ulvinen	x	

1. Kokouksen avaus

Kokous avattiin klo 9:00.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Yleiskatsaus pelastustoimen järjestämislain valmistelusta

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa kertoi pelastustoimen järjestämislain valmistelusta. Kyse on rakenneuudistuksesta, jossa pelastustoimi siirretään kuntien vastuulta maakuntien järjestettäväksi. Tavoitteena on tehostaa ohjausta niin, että palvelut ovat nykyistä yhdenmukaisempia ja pelastustoimi voi toimia alueellisen toiminnan lisäksi valtakunnallisena organisaationa. Uudistuksessa turvataan pelastuslaitosten sosiaali- ja terveydenhuollolle tuottaman ensihoitopalvelun synergia.

Pelastuslain uudistuksen esiselvityshankkeessa on sen sijaan kyse sisältöuudistuksesta. Hankkeen tavoitteena on kokonaisvaltaisesti selvittää ja arvioida näkemykset pelastustoimen lainsäädännön muutostarpeista erityisesti pelastus-

Pöytäkirja

SM2026176

23.11.2020

00.01.05.00

SMDno-2019-2078

toimen kehittämishankkeen, maakunnallisen pelastustoimen perustamisen sekä aikaisemmin tehtyjen muutosten edellyttämän lain rakenteen tarkistamisen osalta. Hankkeen jälkeen asetetaan erillinen lainsäädäntöhanke.

Sote-uudistusta koskevan lakipaketin lausuntoaika päättyy 25.9.2020. Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle joulukuussa 2020 ja lakien on tarkoitus tulla voimaan heinäkuussa 2021. Sote-maakuntien väliaikaishallinnon, jossa alueen pelastustoimilla on edustus, on tarkoitus aloittaa toimintansa syksyllä 2021. Sote-maakuntavaalit on tarkoitus järjestää vuoden 2022 alussa. Pelastustoimen tehtävien on tarkoitus siirtyä sote-maakuntien järjestämisvastuulle 1.1.2023, jolloin pelastustoimen henkilöstö, kalusto ja sopimukset siirtyvät kunnilta sote-maakunnille.

Pelastuslain uudistamishanke asetettaisiin elokuussa 2021. Eduskunnan tulee hyväksyä lakiehdotus kuluvan vaalikauden aikana siten, että pelastuslaki tulisi voimaan 1.1.2024.

4. Valmistelujaostojen tilannekuva

Pelastustoiminta-jaoston työ on pysynyt aikataulussa. Jaosto on pitänyt viisi kokousta, joissa on käyty yleiskeskustelua siitä, mitä pitäisi tulla lakiin ja mitkä asiat voitaisiin hoitaa esimerkiksi ohjeistuksella. Seuraavan kokouksen jälkeen kaikki pykälät on käyty läpi. Eniten keskustelua on herättänyt pelastustoiminnan johtamiseen liittyvät tehtävät ja määritelmät. Esimerkiksi tilapäisestä johtajasta on erilaisia tulkintoja. Myös tilanne- ja johtokeskusten roolia on käsitelty.

Keskustelussa esitettiin, että toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiset sitovat ja tiukat mitoitusperusteet tulisi nostaa lain tasolle. Jos halutaan antaa sitovat ja tarkat ohjeet siitä, kuinka yksittäisen pelastuslaitoksen tulee toimintavalmius hoitaa, tulisi asiasta säätää lailla. Tällöin niistä tehtäisiin kunnan vaikutusten arviointi. Keskustelussa todettiin, etteivät aluehallintoviraston tekemät ratkaisut perustu ohjeeseen vaan lain kriteereihin. Korkein hallinto-oikeus on todennut, että aluehallintovirastolla on oikeus arvioida palvelutasoa siitä riippumatta, onko ohjetta annettu vai ei. Sisäministeriöllä on yleinen ohjausvalta. Aluehallintovirasto ratkaisee asiat itsenäisesti.

Puheenvuoroissa tuotiin esille, että pelastustoiminnan lopettamisen dokumentointi on kuntien kannalta tärkeä kysymys. Pelastustoiminta-jaostossa tullaan keskustelemaan siitä, pitäisikö pelastustoiminnan lopettamisen dokumentoinnista säätää laissa tai asetuksessa.

Keskustelua käytiin myös henkilöstön kelpoisuusehdoista monialaisissa yksiköissä (pelastajien kelpoisuus hoitaa ensihoitotehtäviä ja ensihoitajien kelpoisuus hoitaa pelastajan tehtäviä). Asiaa on käsitelty myös pelastustoiminta-jaostossa. Esille tuotiin, ettei pelastuslaki kiellä moniammatillista toimintaa, sillä asiaa koskeva pykälä on vain virkanimitysperuste.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta -jaoston työ on vielä varsin alkuvaiheessa, sillä kevään kokouksia jouduttiin perumaan. Jaosto on kokoustanut kolme kertaa ja suuret teemat ovat tarkentuneet. Asumisen turvallisuuden edistämisen osalta tulee keskittyä säädösvaatimusten selkeyteen ja säädösten toimeenpanoon. Jaostossa on keskusteltu myös muutosilmiöistä: miten esimerkiksi jakamistalous huomioidaan valvontatyössä.

Pöytäkirja

SM2026176

23.11.2020

00.01.05.00

SMDno-2019-2078

Toinen kokonaisuus on pelastuslain suhde rakentamisen sääntelyyn, jonka osalta on pohdittu mm. pelastusviranomaisen roolia rakennuksen valvonnassa. Ympäristöministeriössä on vireillä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus ja ympäristöministeriön kanssa käydään läpi sen ja pelastuslain yhteensovittamista.

Muita kokonaisuuksia ovat pelastustoiminnan edellytykset ja valvontatehtävät. Yhtenä kokonaisuutena on myös tiedonsaantioikeudet ja rekisterit.

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu -jaoston työ on edennyt hyvin. Jaosto on kuullut laajasti sidosryhmiä (pelastuslaitoksia, järjestöjä ja keskusvirastoja) ja lausuntoja on saatu paljon. Kuulemista täydennetään vielä erikseen Ahvenanmaan osalta (maakuntahallitus, valtion virasto).

Jaostossa on käsitelty alustavia muutosajatuksia lain rakenteesta ja sisällöstä. Näihin liittyen on havaittu viisi kokonaisuutta; pelastustoimen viranomaisten toiminnan jatkuvuuden varmistaminen (materiaalinen varautuminen, henkilöstövoimavarat), väestön suojaamista koskevat varautumisvelvoitteet (operatiivinen toiminta), toimivaltuuksien siirtäminen valmiuslaista pelastustoiminnan toimivaltuuksien yhteyteen, tarve koota yhteen kansainvälisistä velvoitteista suoraan valtiolle seuraavat velvoitteet sekä väestönsuojien rakentaminen ja ylläpito.

Jaostossa on keskusteltu mm. pelastuslain käsitteistä. Lain tavoite- ja soveltamisalasäännöksissä tulisi huomioida muutkin vaaratilanteet kuin onnettomuudet. Näitä ovat esimerkiksi vakavat häiriötilanteet kuten laajat sähkönjakelun häiriöt sekä sotilaallisen voimankäytön uhkatilanteet. Pelastuslain soveltamisalasta puuttuvat myös väestönsuojelun ja varautumisen osa-alueet. Jaoston alustavien huomioiden mukaan varautumistehtävien rekisterin pitäisi olla valtakunnallinen rekisteri, joka tukisi valtion pelastusviranomaiselle kuuluvien tehtävien toteuttamista väestönsuojeluorganisaation määrittämisessä ja pelastustoimen varautumisen kokonaistilannekuvan hahmottamisessa.

Jos kaikki hallinnonalat halutaan saada samaan säädökseen, vaihtoehtoina olisi jaoston mukaan kolme ratkaisumallia: laajentaa pelastuslain soveltamisalaa (pelastus- ja väestönsuojelulaki), säätää erillinen väestönsuojelulaki tai kehittää pelastustoimen ja varautumisen yhteistyön toiminnallista kokonaisuutta ns. civil protection suuntaan ja varata väestönsuojelu tarkoittamaan suojelua aseellisten selkkausten aikana nauttivaa organisaatiota.

Kommenteissa peräänkuulutettiin konkreettista käytännön näkökulmaa ja sitä, ettei lainsäädäntö jää vain paperille.

Lain rakenne ja yhteiset säännökset -jaoston työ perustuu muiden jaostojen työhön. Jaoston tehtävänä on käsitellä pelastuslain rakennetta, selkeyttä ja toimivuutta ottaen huomioon pelastuslakiin aiemmin tehdyt muutokset, maakunnallisen pelastustoimen perustamista koskeva lainsäädäntö sekä esiselvityshankkeessa tehtävät muutosehdotukset. Lisäksi jaoston tehtävänä on käsitellä palvelutasoa, viranomaisten tehtävänjakoa, tiedonsaantia, rekistereitä, muutoksenhakua, korvauksia, määritelmiä, kv. pelastustoimintaa, sammutusveden saantia sekä muita sellaisia säännöksiä, jotka eivät suoraan kuulu muiden jaostojen tehtäviin. Jaosto on pitänyt yhden kokouksen keväällä, jossa pyydettiin esityksiä. Puheenjohtaja vastaanotti yhden esityksen, jonka se siirtää pelastustoiminta-jaostolle.

Pöytäkirja

SM2026176

23.11.2020

00.01.05.00

SMDno-2019-2078

5. Keskustelu valmistelun jatkosta

Pelastusylijohtaja toi esille, että nyt on tarkoitus tehdä kokonaisvaltainen selvitys, jolla viitotetaan pitkälle sitä, miten pelastustoimi kehittyy. Tässä vaiheessa ei saa olla rajoitteita.

Todettiin, että hankkeelle haetaan kolme kuukautta lisäaikaa, jotta valmistelu ja työn yhteen kokoaminen voidaan toteuttaa huolellisesti. Esiselvityshankkeessa laaditaan arviomuistio. Pykälät kirjoitetaan vasta varsinaisessa lakihankkeessa. Tehtyjen esitysten perusteella päätetään myöhemmin, tehdäänkö kokonaan uusi laki vai paikataanko vanhaa.

6. Seurantaryhmän seuraavat kokoukset

Seurantaryhmä kokoontuu seuraavan kerran tiistaina 17.11.2020 klo 9:30-12:30 sekä maanantaina 21.12.2020 klo 9:00-12:00.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 10:47.

Puheenjohtaja

Kimmo Kohvakka

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 23.11.2020 klo 08:10. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Seurantaryhmän jäsenet ja varajäsenet

Tiedoksi

Valmistelujaostojen puheenjohtajat